

XALQARO NORDIK UNIVERSITETI

**«O‘ZBEKISTON — 2030” STRATEGIYASINI
AMALGA OSHIRISH YO‘NALISHLARI VA
ISTIQBOLLARI YOSHLAR NIGOHIDA»
MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYA**

Toshkent – 2024

IV SHUBA

- Turdimurodov Ш.Н.** Предпосылки и этапы развития современных финансовых технологий 322
- Khamidova A.Kh.** Xalqaro standartlarga muvofiq pul oqimlari to'g'risida hisobot tuzish..... 329
- Turdiyeva G.S., G'aybullayeva K.E.** Yashil iqtisodiyotning mamlakatimizda iqtisodiy rivojlanishidagi tutgan o'rni 332
- Ergasheva R.B.** Yashil iqtisodiyot haqida tushuncha, uning jamiyat hayotidagi o'rni va ahamiyati 334
- Berdimo'minova Z.Z.** O'zbekiston va qozog'iston mamlakatlarida iqlim o'zgarishing aholi turmush darajasiga ta'siri 336
- Abdulhamidov S.A.** Globallashuv jarayoni va uning O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'siri 340
- Джавадова Т.И.** Успешные примеры международного экономического сотрудничества нового Узбекистана: опыт и перспективы..... 344
- Zarekeyev A.A.** O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tishi: muammolar va imkoniyatlar..... 348
- Mirzayev U.N.** Turistik xizmatlar xususiyatining «4 ta S» bilan ifodalanishi hamda xizmat ko'rsatish paketi..... 351
- Турумов Б., Камилова Н.А.** Современный механизм обеспечения международной экономической безопасности 355
- Рахимов Б., Камилова Н.А.** Кадровая политика предприятия в вопросе повышения эффективности производства..... 361
- Sadriddinova S.S.** O'zbekistonda makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda jahon mamlakatlari bilan hamkorlik munosabatlarini o'rnatishdagi o'rni 364
- Sultonov D.** O'zbekiston iqtisodiyoti modernizatsiyasi, barqaror iqtisodiyot va jahon mamlakatlari bilan xalqaro hamkorlik masalalari..... 369
- Normamatov O.N.** Turizm sohasida interaktiv xizmatlarni veb-sayt, mobil ilova va chatbotlar shaklida mijozlarga xizmat ko'rsatishni shakllantirish 372
- Nabiyev R.A.** Talabalarda ichki turizmda onlayn gid xizmatlarini rivojlantirish bo'yicha malakalarini shakllantirish 377
- Xalilova M., Muxtorova U.K.** Aholi turmush darajasi va uning sifatini belgilovchi miqdorlar..... 382
- Raxmonova Z.R.** Umumiy o'rta ta'lim maktablarida musiqa darslarini o'tkazishda o'zbek xalq cholg'ularini o'rgatish uslubiyoti (boshlang'ich sinflar misolida) ...386

воспроизведение реальной системы, если обучение сопряжено с опасностью или отличается большой сложностью (например, подготовка летчиков); ролевые игры; фильмы, телепередачи и лекции для расширения кругозора и улучшения мыслительного процесса; дискуссии; ротацию — временное использование кадров на других постах (важна для обучения менеджеров); использование персонала, особенно менеджеров, для работы в других отраслях промышленности (аутсорсинг); дистанционное обучение [4].

Из всего выше перечисленного можно сделать вывод, что каждый человек в организации должен строго выполнять свои функциональные обязанности в соответствии с занимаемой должностью. От этого будет зависеть и объем, и своевременность выполнения работ, и использование технологии, получаемая прибыль предприятия и ряд других экономических показателей.

Использованная литература:

1. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности: Учебник / Богдановская Л. А., Виногоров Г. Г., Мигун О. Ф. и др.; Под общ. ред. В. И. Стражева — 2-е изд., стереотип. — Мн.: Выш.шк., 2016. 363с.

2. Коротков А. В., Синяев И. М. Управление маркетингом: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности 061500 «Маркетинг» — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: ЮНИТИ-ДАНА. 2015 463 с. Маслов Е. В.

3. Управление персоналом предприятия. — М.: Инфра-М, 2019. 295 с.

4. Управление организацией: Учебник / Под ред. А. Г. Поршнева. З. П. Румянцевой — 2-е издание, Москва, 2020. 282 с.

O'ZBEKISTONDA MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA JAHON MAMLAKATLARI BILAN HAMKORLIK MUNOSABATLARINI O'RNATISHDAGI O'RN

Sadriddinova Sevinchxon Sadriddin qizi¹

¹Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Magistratura 1-kurs talabasi

sadriddinova@gmail.com

Annotatsiya. Maqolqamizda O'zbekiston Respublikasining iqtisodiy holati, iaqtisodiy tashkilotlar va chet el davlatlari bilan aloqalari tahlili ko'rsatilgan. Shuningdek, hozirgi kunda mamlakatimiz bilan hamkorlik aloqalarini o'rnatgan horij mamlakatlari bilan munosabatlari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: savdo, tashkilotlar, eksport, import, kelishuvlar, hamkorlik, savdo aylanmasi, investitsiyaviy jozibadorlik, aloqalar.

Abstract. Our article shows the analysis of the economic situation of the Republic of Uzbekistan, economic organizations and relations with foreign

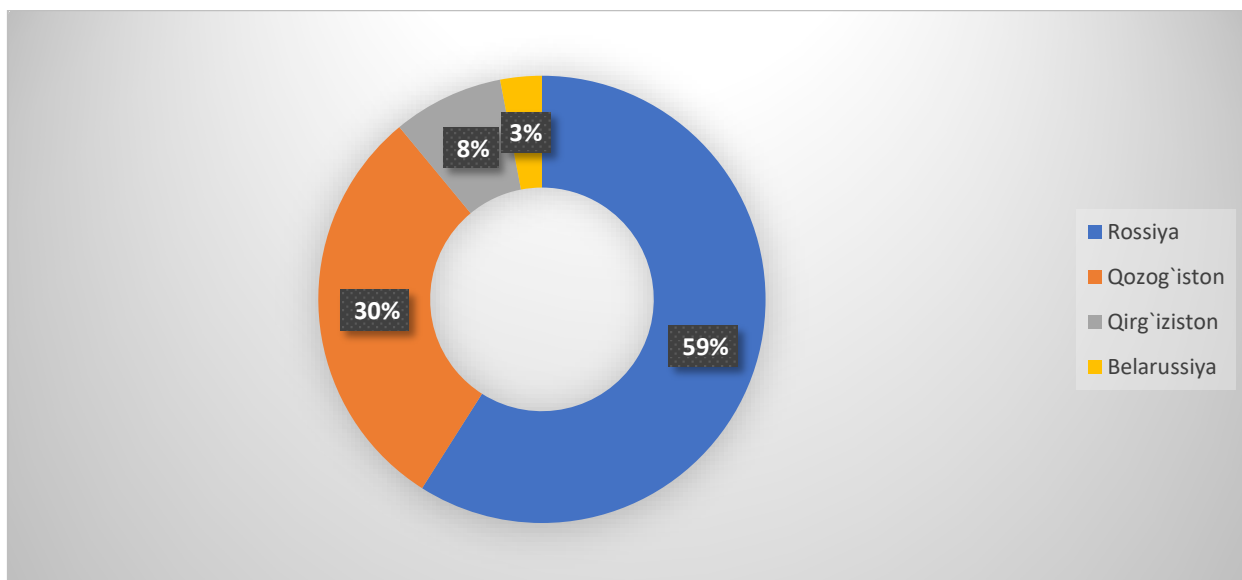
countries. Also, relations with foreign countries that have established cooperation relations with our country are analyzed.

Keywords: trade, organizations, export, import, agreements, cooperation, trade turnover, investment attractiveness, relations.

Mamlakatimizda mustaqillikka erishganimizdan so`ng jahon miqyosida o`z o`rni va so`ziga ega bo`ldi va bir qancha mamlakatlar va 40 ga yaqin tashkilotlar bilan iqtisodiy, ijtimoiy jihatdan kelishuvlar imzoladi. Jumladan, 1991-yilda MDH davlatlararo tashkilotini tuzishning ta`siri katta o`rin tutdi. Bu tashkilotda 9 mustaqil davlat a`zo bo`lib, ushbu tashkilotning asosiy maqsadi davlatlarning inson huquqlari va erkinliklarini ta`minlash, tashqi siyosatni yo`lga qo`yish, umumiy iqtisodiy munosabatlarni yuzaga keltirish, transport va aloqa tizimini davlatlaaro rivojlantirish, aholi farovonligini turmush darajasini oshirish va atrof muhitni muhofaza qilish, shuningdek, ijtimoiy masalalar va immigratsiya siyosati, uyushgan jinoyatchilikka qarshi kurashish, mudofaa siyosatida hamkorlik qilish va tashqi chegaralarni qo`riqlashda birgalikda faoliyat yuritishni nazarda tutadi[1].

Hozirgi kunda, MDH davlatlari bilan iqtisodiy hamkorlik keng rivojlangan, ya`ni O`zbekiston savdo aylanmasining beshdan to`rt qismidan ko`p qismi ushbu mamlakatlar bilan amalga oshiriladi. Asosiy eksport mahsulotimiz bo`lgan paxta, gaz, neft, qishloq xo`jaligi mahsulotlari, gazlama, paxta tolasi va rangli metallar hisoblanadi[2]. 2020-yilda bo`lgan koronavirus pandemiyasi davriga qaramasdan O`zbekistonning Markaziy Osiyo mamlakatlari bilan o`zaro savdo aylanmasining hajmi 5 mlrd. dollarni tashkil etdi. Shu jumladan, mamlakatimizning umumiy tashqi savdo aylanmasida Markaziy Osiyo davlatlarining ulushi 2019 yildan 12,4% dan, 2020-yil 13,6% ga oshdi. Qo`shni davlatlarimiz bilan o`rnatilayotgan mana shunday savdo-iqtisodiy munosabatlarning yaxshilanishi investitsiyaviy jozibadorlik muhitini yaxshilashga va tashqi savdo aylanmasining rivojlanishiga olib keladi[3].

O`zbekiston Respublikasi 2020 yilning dekabr oyida Yevroosiyo iqtisodiy ittifoqida kuzatuvchi maqomini oldi. Ushbu uyushma bilan mamlakatimiz eng yaqin savdo-iqtisodiy aloqalarni yo`lga qo`yib, qo`shni mamlakatlar bilan aloqalarni yanada mustahkamlaydi. Yevroosiyo iqtisodiy ittifoqi davlatlarning 2020 yilda O`zbekiston bilan savdo aylanmasi qariyb 10 mlrd. dollarni tashkil etdi. Yevroosiyo iqtisodiy ittifoqi mamlakatlarining ulushi O`zbekiston umumiy tovar eksportining 30-31% ini, import esa 32,9% ni tashkil etdi. 2019 yilda mamlakatimiz umumiy qiymati 9,42 mlrd. dollarlik mahsulot eksport qildi, shundan 2,83 mlrd. dollarlik mahsulot YeOII hududiga yetkazib berilgan. O`zbekiston to`qimachilik, metallurgiya va kimyo sanoati mahsulotlari, oziq-ovqat, birinchi o`rinda, mevasabzavot mahsulotlarini eksport qiladi. Respublikamizda, qurilish materiallari, yog`ochni qayta ishlash mahsulotlari, qayta ishlangan oziq-ovqat mahsulotlari sut va go`sh mahsulotlari YeOII dan import qilinadi. YeOII ga yanada integratsiyalashgan holda O`zbekiston tashqi bozorlarga chiqishda, yanada aniq qilib aytganda, Vetnam, Eron, Serbiya va Singapur davlatlari bilan savdo qilishda yanada qulay sharoitga ega bo`ladi[4].

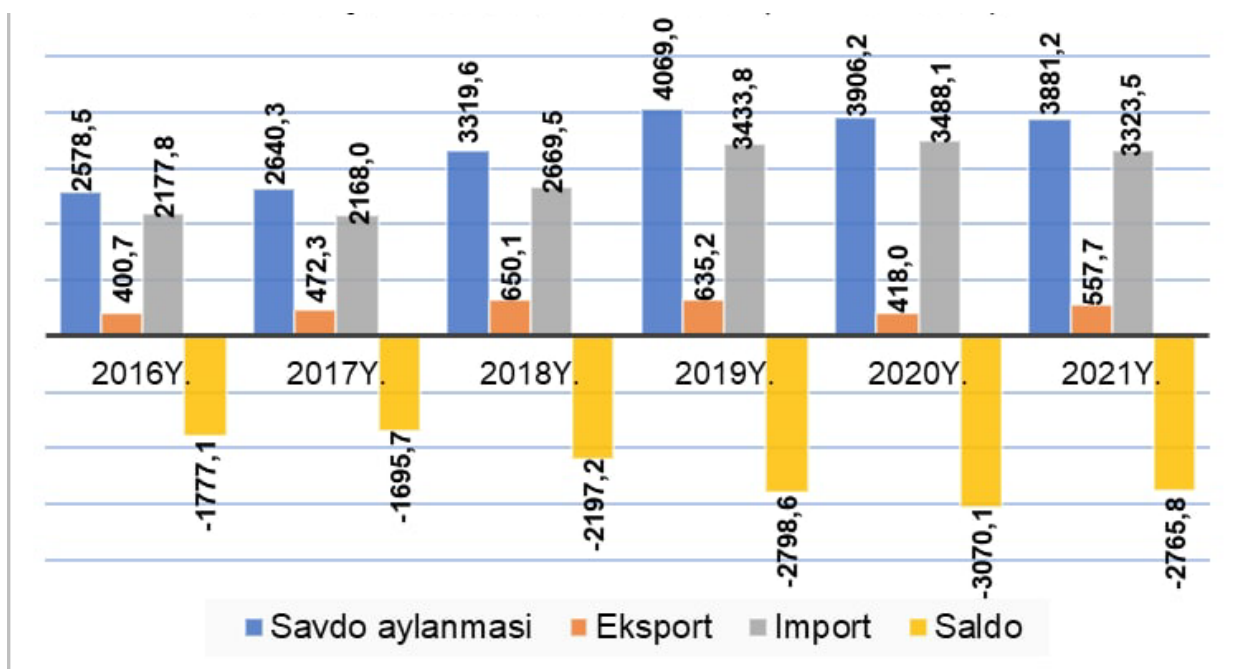

1-rasm. 2022 yilning yanvar-oktabr oylari yakunida O`zbekiston YeOII davlatlari bilan tashqi savdo ulushi

Manba: Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi

Rossiya bilan tashqi savdo aylanmasi 7,5 mlrd. dollarni yoki 27,1% ni tashkil etdi. Shundan, eksport 2,5 mlrd. dollarni, import 5 mlrd. dollarni tashkil etdi. Qozog`iston bilan 3,7 mlrd. dollarni yoki 17,7% ni, shundan eksport 1,1 mlrd. dollarni, import 2,6 mlrd. dollarni tashkil etdi. Shuningdek, Qirg`iziston bilan tashqi savdo aylanmasi 990 mln. dollarni shundan eksport 773 mln. dollarni, import esa 217 mln. dollarni tashkil etgan. Belarussiya bilan savdo munosabatlari 420 mln. Dollarni shundan eksport 94 mln. dollar, import esa 326 mln. dollarni tashkil etgan.

Shu bilan birgalikda, iqtisodiyotni rivojlantirish va jahon davlatlari bilan hamkorlik aloqalarini yo`lga qo`yish uchun BMT, YeXHT, SHHT, OPEK, JST, BMT va IHT tashkilotlariga a`zo hisoblanadi. Jahon mamlakatlari bilan munosabat o`rnatish O`zbekiston uchun muhim hisoblanadi. Shuningdek, mamlakatimiz dunyoda muhim o`rin egallash uchun Jahon savdo tashkiloti va Yevropa Ittifoqida ham o`z o`rnini kuzatuvchi sifatida egallab kelmoqda. Ya`ni shuni aytib o`tishimiz joyizki, davlatimizning eksport salohiyatini kuchaytirish va chet el mamlakatlari bilan munosabatlarni sog`lom tarzda o`rnatishimiz uchun ushbu keltirib o`tilgan tashkilotlarga a`zolicimiz katta ahamiyat kasb etadi[5]. 2020-yildan boshlab Yevropa Ittifoqi “O`zbekiston tashqi savdosiga ko`maklashish” loyihasini amalga oshirib kelmoqda. Ushbu loyiha O`zbekiston Respublikasining Jahon savdo tashkilotiga a`zo bo`lishi uchun zarur bo`lgan tartiblarni bajarish uchun texnik yordam ko`rsatishni ham o`z ichiga oladi. Yevropalik investorlarning O`zbekistonga investitsiya kiritish qiziqishlari ham ortib bormoqda. Shunday qilib, Yevropa davlatlari kapitali ishtirokidagi qo`shma korxonalar soni 2017-yildan buyon 2,4 barobarga oshib, 440 tadan 1052 taga yetdi, ulardan 300 dan ortig`i 100% Yevropa kapitali ishtirokida[6].

2-rasm. O'zbekistonning Yel mamlakatlari bilan tashqi savdo ko'rsatkichlari (mlrd. dollar)

Manba: Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi

Jumladan, ushbu ko'rsatilgan besh yilda O'zbekistonning Yevropa Ittifoqi mamlakatlari bilan tovar ayirboshlash hajmi 50,5 foizga o'sib, 2,6 milliard dollardan 3,9 milliard dollarga, eksport 39,2 foizga o'sib, 400,7 million dollardan 557,7 million dollarga, import 52,6 foizga o'sib, 2,2 milliard dollardan 3,3 milliard dollarga yetdi. Shu bilan birga, o'zaro savdodagi salbiy saldo 55,6 foizga oshib, 1,8 milliard dollardan 2,8 milliard dollarga yetdi. 2021-yilda Yevropa Ittifoqi mamlakatlari ulushiga O'zbekiston umumiy savdo aylanmasining 9,2 foizi, umumiy eksportining 3,3 foizi va jami importining 13 foizi to'g'ri kelgan.

Amaldagi Sheriklik va hamkorlik to'g'risidagi Bitimga (ShTK) muvofiq, Yevropa Ittifoqi va O'zbekiston bir-birlariga quyidagilarga nisbatan eng qulay davlat rejimini taqdim etadilar:

- import va eksportga qo'llaniladigan bojxona to'lovlari va soliqlar.
- import qilinadigan tovarlarga qo'llaniladigan to'g'ridan-to'g'ri va bilvosita soliqlar.
- ichki bozorda tovarlarni sotish, sotib olish, tashish, tarqatish va ulardan foydalanish bilan bog'liq qoidalar.

Yevropa Ittifoqi O'zbekistonning Jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lish arizasiga ham texnik yordam ko'rsatmoqda[7].

O'zbekistonning Yevropa Ittifoqi mamlakatlari orasida asosiy savdo hamkorlari quyidagilardir:

- Germaniya — 765,7 million dollar (umumiy savdoning 19,7 foizi);
- Litva — 505 million dollar (13 foiz);
- Italiya — 430,3 million dollar (11,1 foiz);
- Niderlandiya — 287,6 mln dollar (7,4 foiz);
- Fransiya — 280,8 mln dollar (7,2 foiz);
- Polsha — 249 mln dollar (6,4 foiz);

- Latviya — 232,7 mln dollar (6 foiz);
- Chexiya — 199,3 mln dollar (5,1 foiz);
- Ispaniya — 157,8 mln dollar (4,1 foiz);
- Vengriya — 115 mln dollar (3 foiz);
- Avstriya — 105,9 mln dollar (2,7 foiz) va boshqalar.

O'zbekistonning Yevropa Ittifoqi mamlakatlari bilan aloqalari yaxshilanishi va eksport ulushi oshganligi katta ko'rsatkich bo'lib hisoblansada, importning eksportdan kattaligi muammo bo'lib qolmoqda.

Xulosa qilib shuni ta'kidlashimiz lozimki, O'zbekiston Respublikasi jahon mamlakatlari va tashkilotlari bilan qilayotgan munosabatlari mamlakatimizning iqtisodiy rivojlanishida, aholi farovonligi ko'rsatkichlarini yaxshilashda va davlatlar bilan tinchlik, xavfsizlik va adolatli munosabatlarni yo'lga qo'yishda muhim ahamiyatga ega. Hozirgi kunda davlatimiz tomonidan ko'plab rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar bilan muhim strategik aloqalar o'rnatmoqda. Jumladan, Xitoy, AQSH, Rossiya, YeI mamlakatlari, Yaponiya va boshqa davlatlar bilan investitsion va iqtisodiy aloqalarni o'rnatib kelmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. М.Рахимов, Ш. Рахматуллаев, Р.Турсунова, Р. Назаров " Очерки новейшей истории Узбекистана", Т. "Адабиёт учкунлари" 2016. С. 311.
2. Q.A.Isayev. Xalqaro iqtisodiyot. Darslik -T.: "INNOVATSION RIVOJLANISH NASHRIYOT-MATBAA UYI"-2021, 376-b
3. В.Е.Мамаракимов. Global iqtisodiy rivojlanish. Darslik. - Т.: «INNOVATSION RIVOJLANISH NASHRIYOT-MATBAA UYI» - 2021, 364 bet.
- 4.<https://www.cer.uz/uzc/post/civil/torgovla-uzbekistana-s-eaes-2>
5. Киргизбоев А. Узбекистон Республикасининг Осиё мамлакатлари билан халқаро ҳамкорлиги. - Т.: Фан, 2004. - Б.68.
- 6.<https://daryo.uz/2022/11/02/ozbekistonning-yevropa-ittifoqi-davlatlari-bilan-savdo-alloqalari-qanday-kechmoqda>
- 7.https://www.eeas.europa.eu/uzbekistan/y%D0%B7%D0%B1%D0%B5%D0%BA%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD-%D0%B8-ec_ru?s=233#9134
8. Макроэкономика: Продвинутый уровень: Курс лекций / Бродский Б. Е. - М.: Магистр, НИЦ ИНФРА-М, 2016. - 336 с.
9. Общая экономическая теория: Учебник / А.Ю. Воронин; Под общ. ред. А.Ю. Воронина. - М.: НИЦ ИНФРА-М, 2014. - 518 с.:
10. <https://strategy.uz/index.php?news=1278>